

Nieuwsbrief KOKW

April 2021 nieuwsbrief 2 van 2021

In dit nummer op pagina:

- 1 Voorwoord
- 2 Kringnieuws
- 6 Varia
- 8 Kalender

OPROEP

Ontvangt u nog een papieren versie van deze nieuwsbrief?

Graag hadden wij uw e-mail- adres ontvangen op info@kokw.be, zodat u voortaan deze nieuwsbrief digitaal kan ontvangen. Bedankt hiervoor.

Bleau-tentoonstelling in Mercatormuseum

Voorwoord

Beste leden van de KOKW

De coronaluwte heeft het maatschappelijk middelveld plat gelegd. Heel het maatschappelijk middelveld?? Neen, een kleine vereniging houdt moedig stand. Ogen-schijnlijk gebeurt er niet veel, maar binnen de bestuurs-werking blijven de werkende mieren stevig doorwerken.

De tentoonstelling 'De Atlas Maior van Blaeu', waar we toch mee stevig in beeld komen, of de voorbereidende werkvergaderingen om van het Huis Janssens, terug een 'Thuis' Janssens te maken draaien volop.

De sfeer zit goed. SteM en restauratieambtenaren trekken aan één zeel: de enige manier om succes te boeken. Onze commissaris Herbert Smitz volgt de werkzaamheden nauwgezet op. De foto's zijn schrikwekkend, maar we kijken nu al uit naar de opening in het najaar 2022. Want ja: de werkschema's en boordtabellen kloppen. En Sandra Vancauwenberghe geeft van jetje tijdens de denksessies om die unieke invulling en grandeur van onze maatschappelijke zetel terug te geven. We zitten er met onze neus op. U kan op ons rekenen.

We houden nu al 160 jaar stand. Mooi toch!

Een tevreden voorzitter

Chris De Beer

Restauratie Huis Janssens

Kringnieuws

TENTOONSTELLING 'DE ATLAS MAIOR VAN BLAEU, DE MOOIESTE ATLAS VAN DE WERELD' – VERLENGD TOT 27 JUNI 2021 IN MERCATORMUSEUM

De mooiste, de duurste, de grootste: alle superlatieven gelden voor de Atlas Maior die Johan Blaeu in 1662 op de markt bracht. In 11 lijvige boekdelen met maar liefst 594 handgekleurde kaarten en meer dan 3.000 bladzijden tekst bundelt Blaeu de geografische kennis van zijn tijd.

Deze 'Google Maps' van de 17de eeuw was de duurste uitgave die toen over de toonbank ging. Dat was niet anders in 2018, toen The Phoebus Foundation op een Brusselse veiling voor een fors bedrag een unieke, uitstekend bewaarde Latijnse editie kocht. De Atlas Maior vormt de basis voor de later uitgegeven Atlas Blaeu-Van der Hem. Deze atlas werd in 2003 opgenomen op de Werelderfgoedlijst voor documenten van de UNESCO.

Voor het eerst worden de 11 delen van de veelbesproken aanwinst in zijn geheel gepresenteerd aan het publiek. In de tentoonstelling ontrafelt een handige kijkwijzer de informatie die de geografen zo mooi in kaart hebben gebracht. Je komt meer te weten over de ontstaansgeschiedenis van de getoonde kaarten. Haarscherpe vergrotingen geven alle details op het kaartbeeld prijs. Deze visuele rijkdom leent zich uitstekend tot extra duiding over geografische fenomenen en markante historische verhalen over landen en de mensen die er wonen. Ten slotte focust de kijkwijzer op de diverse onderdelen van een kaart zoals: schaal aanduiding, legende, cartouche en opdracht, wapenschild, kompasroos.

Als bezoeker kan je zelf op ontdekkingsstocht in de digitale atlas op grote aanraakschermen. We leggen interessante verbanden met kaarten en atlassen van Gerard Mercator, Petrus Kaerius, Abraham Ortelius en Henricus Hondius uit de vaste collectie van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas (KOKW).

Uitvoerig gedocumenteerde wandpresentaties, enkele unieke objecten in bruikleen en gevatte interviews met specialisten illustreren diverse thema's zoals:

- De bronnen voor het maken van kaarten
- Het werkproces van A tot Z en de daarvoor gebruikte technieken
- Het veranderende wereldbeeld in de 17de eeuw
- Het commerciële potentieel van nieuw ontdekte gebieden in kaart gebracht

De expo sluit af met een boeiende BBC-documentaire over cartografische hoogtepunten uit de Gouden Eeuw over de Atlas Blaeu-Van der Hem. Een handige gratis

wandelcatalogus met reproducties van enkele kaarten zorgt voor een blijvend spoor van deze expo in je boekenkast.

De tentoonstelling is een productie van het SteM Sint-Niklaas in samenwerking met The Phoebus Foundation en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas.

ERFGOEDNACHT IN MERCATORMUSEUM OP 24 APRIL 2021

Ben jij een nachtuil? Dan is er goed nieuws voor jou. Voor de twintigste editie van Erfgoeddag doen we een 'specialeke'. Op zaterdagavond 24 april blijven de musea voor zo'n actief nachtdier als jij langer open. Tijdens deze nocturne kan je rekenen op een gevarieerd menu van kijken en genieten. Bewonder gratis 'Blaeu, de mooiste atlas van de wereld' in het Mercatormuseum. Deze Google-maps uit de 17de eeuw is werkelijk de Rolls Royce onder de atlassen.

VERLENGING BLEAU-TENTOONSTELLING TOT ZONDAG 27 JUNI 2021. WAT DAARNA?

Ik hoop dat veel leden van de KOKW de Blau-tentoonstelling in het Mercatormuseum al bezocht hebben. Voor wie nog niet geweest is: de tentoonstelling is gratis voor KOKW-leden op vertoon van de lidkaart. Vergeet vooraf niet te reserveren!

Onze Sebastian Munster ligt er te pronken naast de schitterende atlassen van Blau. Uit de Sebastian Munster selecteerden we de 'zee-monster' en in onze collectie Delftse wandtegels vonden we gelijkaardige afbeeldingen. Hier een sfeerbeeld.

Maar... wat na Blau? Na overleg met de 'Phoebus Foundation' en gezien de het succes (ieder weekend waren de tijdblokken tot nu toe volzet) is besloten de Blau-tentoonstelling te verlengen tot eind juni. Nadien gaan de Blau-atlassen terug. Iedere bezoeker kreeg de kans om de geselecteerde kaarten uit de Blau-atlassen te vergelijken met gelijkaardige kaarten uit onze Mercator/Hondius-atlassen. Een hulpmiddel zijn de nieuwe kleine schermen bij deze atlassen uit de vaste collectie in het Mercatormuseum.

Maar de collecties van de KOKW zijn meer dan wat er in de musea ligt. Ik denk aan de Mercator/Hondiusen en andere atlassen (Capitaine, Fricx, Vandermaelen), de oude werken uit onze oude bibliotheek, de historische kaarten, de Popp-kaarten, de modernere topografische kaarten, de pareltjes in de leeszaal, de affiches, de foto's, de 3D-collecte,en dit lijstje is zeker niet volledig. Al dit moois wacht nog op verdere ontsluiting.

Meer info over de Bleau-tentoonstelling: Mercatormuseum, Zamanstraat 49D, 9100 Sint-Niklaas, +32 3 778 34 50, stedelijkemusea@sint-niklaas.be. Reserveren is verplicht. Dit kan via www.museasintniklaas.be/plan-jouw-bezoek/tickets

Toen mensen ons vroegen wat we met de wanden van de Bleau-tentoonstelling gingen doen, dachten we dat het goed was om nog een stapje verder te gaan. Hoe de verborgen schatten in onze cartografische collectie te ontsluiten voor het grote publiek? Waarom zouden we onze atlassen niet gebruiken als vervanging van de Bleau-atlassen en de vrij gekomen ruimtes aanvullen met atlassen die nog nooit 'het licht zagen'?

Meer hierover in de volgende nieuwsbrief!

Eddy Maes – Collectiebeheerder cartografie

STUDIEDAG 'FRANTZ VAN DORPE (1906-1990). ONDERNEMER, POLITICUS EN ZO VEEL MEER' OP ZATERDAG 12 JUNI 2021.

Op 12 juni 2021 organiseren de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, het stadsarchief van Sint-Niklaas, de Erfgoedcel Waasland en het ADVN de studiedag Frantz Van Dorpe (1906-1990) – Ondernemer, politicus en zo veel meer.

Op die dag zullen verschillende historici-onderzoekers diverse aspecten uit het leven van Van Dorpe aanbren- gen. Van Dorpe was vooral gekend om zijn ondernemer- schap. Als industrieel vervulde hij functies in het Bel- gisch Benelux-comité, het Vlaams Economisch Verbond en België in de Wereld. In de politieke wereld bewan- delde hij zeer verschillende paden. Zo bekleedde Van Dorpe eind jaren dertig een leidinggevende rol bij het Verdinaso om vervolgens tijdens de Tweede Wereldoor- log toe te treden tot het verzet. Tijdens de jaren zestig engageerde Van Dorpe zich opnieuw in de politiek, bij de Christelijke Volkspartij. In Sint-Niklaas werd hij in 1965 verkozen tot burgemeester, 11 jaar lang bleef hij de burgervader van de ballonstad. Zijn archief werd recent overgedragen aan de stad Sint-Niklaas.

Meer praktische informatie over de studiedag vanaf 1 mei op: www.kokw.be.

INTERIEURRESTAURATIE HUIS JANSSENS

In de eerste nieuwsbrief 2021 werd aangekondigd dat binnenrestauratie van het Huis Janssens begin januari 2021 werd aangevat, en dat op regelmatig basis via de nieuwsbrieven van de KOKW verslag zou worden uitge- bracht over de vooruitgang van de werkzaamheden.

Drie maanden later, kan worden vastgesteld dat het ge- bouw grotendeels is "uitgekleed", wat betekent - vooral voor de twee bovenste verdiepingen - dat alle houten tussenwanden en dergelijke zijn verwijderd, zoals u op bijgaande foto's kan bemerken.

SITUATIE OP DE TWEDE VERDIEPING.

Uiteraard is het niet de bedoeling om dit zo te laten, maar worden waar nodig versterkingen en restauraties aangebracht. Eveneens wordt gezorgd voor de brandveiligheid van het gebouw in de nieuwe toestand. In de wanden worden de nodige elektrische bekabeling, veiligheidsuitrusting, netwerkverbindingen, buisverbindingen voor de verwarming en drinkwater toe- en afvoer aangebracht. Waar nodig, worden de dragende constructies en vloeren versterkt. Pas als deze hebben plaatsgevonden, worden de oorspronkelijke wanden en toegangen (deuren) heraangebracht. Het is de bedoeling van de binnenrestauratie om het gebouw maximaal in haar oorspronkelijke functie te herstellen.

Voor een groot deel vinden de werkzaamheden thans plaats in de kelderverdieping. Daartoe werd in de inkom en traphal een enorm tijdelijk gat gemaakt om een gemakkelijker toegang tot de kelder mogelijk te maken. Zo maar rondlopen in het gebouw is dus niet aangewezen, zoals u op de foto kan merken. Merkwaardig ook was de "ontdekking" van een dubbele deur tussen de "oude bibliotheek" en de ruimte aan de straatkant, die in de toekomst als polyvalente zaal zal worden ingericht. Deze ontdekking was voor de KOKW de incentive om aan de stad voor te stellen om van de (of één van beide) deuropeningen gebruik te maken om de beleving van het Huis Janssens en de inblik op de bibliotheek te optimaliseren. Dit voorstel wordt thans in overweging genomen.

Links het "grote gat" in de inkomhal, rechts één van de twee ontdekte deuropeningen

SITUATIE IN HET TORENTJE.

De werken vorderen, en normaliter kan het gebouw in de loop van 2022 in gebruik worden genomen. De KOKW verricht ook denkwerk en zoekt partners om de inrichting van de ruimtes in het Huis Janssens, die ons werden toegewezen, voor te bereiden.

Ir. Herbert Smitz
Webmaster, commissaris en reisleader KOKW

BIBLIOTHEEK EN DOCUMENTATIECENTRUM GESLOTEN OP ZATERDAGVOORMIDDAG VOOR ONBEPALDE DUUR

Als gevolg van het coronavirus en de restauratiewerken aan het Huis Janssens is de leeszaal voor onbepaalde duur gesloten. Tot onze spijt kunnen we gedurende deze periode geen bezoekers in de leeszaal ontvangen.

Gelieve voor dringende opzoeken/vragen een afspraak te maken via info@kokw.be. Dan wordt bekeken of wij u – digitaal of na de coronacrisis – alsnog kunnen verder helpen. Alvast bedankt voor uw begrip.

SCHENKINGEN AAN DE K.O.K.W.

Heb je documenten, foto's, filmmateriaal of voorwerpen, waarvan je denkt dat die voor onze Oudheidkundige Kring of voor de inwoners van het Waasland interessant zijn of zelfs van onschatbare historische waarde? Heb je zelf niet de ruimte of heb je zelf geen mogelijkheid om het bij te houden en wil je toch dat het bewaard blijft voor het nageslacht? Dan zijn wij steeds zeer dankbaar voor het vertrouwen dat in onze Kring gesteld wordt om dit in jouw plaats te doen.

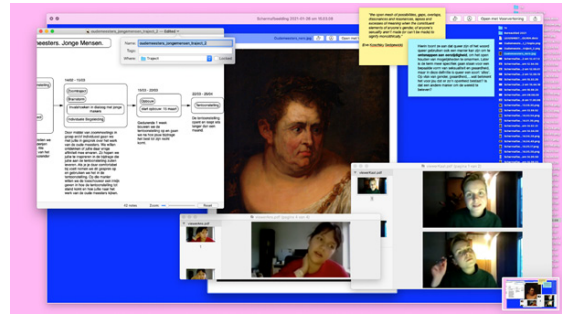
Indien je een schenking wil doen, kan je ons contacteren via een bestuurslid of via info@kokw.be. We contacteren je dan zo snel mogelijk om concreet af te spreken.

Varia

'OUDE MEESTERS. JONGE MENSEN.' JONGEREN EXPLOREREN SCHILDERIJEN UIT DE 17DE EEUW. 'WORK IN PROGRESS'-TENTONSTELLING – TOT 25 APRIL 2021 IN DE SALONS

Kunstwerken weerspiegelen verhalen, verlangens, belangen en opvattingen die steeds verschuiven. Een 20-tal studenten, scholieren, kunstenaars, kunstwetenschappers, theater-en tentoonstellingsmakers gaan op zoek naar die verschuivingen. Samen exploreren ze de schilderijen van meesters uit de 17de eeuw opgediept uit de museumcollectie. In de tentoonstelling

zijn ook enkele Delftse tegeltjes uit de collectie van de KOKW te zien. Wat deze zoektocht met jongeren 'doet' kan je ontdekken in de groeiende tentoonstelling 'Oude meesters. Jonge mensen.' in de Salons. Topwerken van Willem Claesz Heda, Joost de Momper en Gerard de Lairese, reeds vanaf 13 februari te zien, worden stelselmatig aangevuld met werken en opvattingen van jonge mensen. Je kan deze zoektocht online meevolgen via [instagram@oudemeesters.jongemensen](https://www.instagram.com/oudemeesters.jongemensen) of offline in de Salons.

'Oude meesters. Jonge mensen.' is een intrigerende samenwerking tussen JC Den Eglantier, SteM Sint-Niklaas en beeldend kunstenaar Paul L. Van Haegenbergh. Dit traject vormt een boeiende participatieve aanvulling op de tentoonstelling 'Atlas Maior, de mooiste atlas van de wereld' in het Mercatormuseum.

De Salons zijn geopend van donderdag tot zondag. Tijdens de week: 13.30-17u.; op zaterdag van 13-17u. en op zondag van 11-17u.

Toegangsprijs: 2 euro, met korting 1 euro
MuseumPASS, lerarenkaart, kinderen tot en met 12 jaar, European Disability Card, begeleiders mensen met een beperking, zondag tussen 11 en 13u.: gratis

Info, reservatie en ticketaankoop via www.museasint-niklaas.be.

SteM Zwijgershoek, Zwijgershoek 14, 9100 Sint-Niklaas, +32 3 778 34 50, stedelijkemusea@sint-niklaas.be.

ERFGOEDNACHT: NACHTUILEN VLIEGEN UIT! – ZATERDAG 24 APRIL 2021 VAN 17-23U, STEM ZWIJGERSHOEK

Ben jij een nachtuil? Dan is er goed nieuws voor jou. Voor de twintigste editie van Erfgoeddag doen we een 'specialeke'. Op zaterdagavond 24 april blijven de musea van 17 tot 23 uur open voor zo'n actief nachtdier als jij. Tijdens deze nocturne kan je rekenen op een gevarieerd menu van kijken en genieten. Helemaal gratis!

- Spring binnen in SteM Zwijgershoek en ontdek de verrassende collectie. Wil je meer weten over hoe het er toeging in het mistige Waasland uit lang vervlogen tijden? Dan ben je hier op de juiste plek.
- Bewonder Blaeu, de mooiste atlas van de wereld in het Mercatormuseum. Deze 'Google-maps uit de 17de eeuw' is werkelijk de Rolls Royce onder de atlanten.
- Geniet van Oude meesters en jonge mensen in de Salons. Jonge kunstenaars van Jeugdhuis Eglantier laten zich inspireren door kunstenaars van vier eeuwen geleden. Het resultaat? In één woord: verrassend!
- Laat je meeslepen door NAFT Kunstenfestival! Achttien kunstenaars uit binnen- en buitenland palmen de tentoonstellingszaal in voor een gloednieuw

kunstenfestival in Sint-Niklaas. Streetart, installatiekunst, video, performance, beeldende kunst... Kruip in de leefwereld van deze kunstenaars, die elk hun eigen eigenzinnig creatief verhaal brengen.

Reserveer snel een nestplek-ticket in één of meerdere tijdsblokken via www.museasintniklaas.be. Op Erfgoedzondag gelden de gewone toegangsgelden voor een reservatie.

Kalender

- Zaterdag: Bibliotheek en documentatiecentrum gesloten op zaterdagvoormiddag voor onbepaalde duur als gevolg van het coronavirus en restauratiewerken aan het Huis Janssens.
- Zaterdag 24 april 2021, 17-23u.: Erfgoednacht
- Zaterdag 12 juni 2021: Studiedag 'Frantz Van Dorpe (1906-1990). Ondernemer, politicus en zo veel meer'
- Verlengd tot zondag 27 juni 2021: Tentoonstelling 'De Atlas Maior van Blaeu, de mooiste atlas van de wereld' in Mercatormuseum
- Zaterdag 25 september 2021: Ledenreis naar Afrikamuseum en Louvain-la-Neuve.

MET DANK AAN:

Met steun van de

Verantwoordelijke uitgever nieuwsbrief KOKW: Chris De Beer, voorzitter, postbus 144, 9100 Sint-Niklaas, 2021, e-mail: info@kokw.be, www.kokw.be